

THE KENYA NATIONAL EXAMINATIONS COUNCIL

Gredi ya 8

Mwongozo wa Kutathminia

SEHEMU A

REGULAR LEARNERS

AND

LEARNERS WITH VISUAL & PHYSICAL IMPAIRMENT

STADI YA KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA

MWONGOZO WA KUTATHMINIA STADI YA KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA

ZOEZI 1(A): MAZUNGUMZO YA ANA KWA ANA

Kigezo	Kuzidi Matarajio Kiwango 4	Kufikia Matarajio Kiwango 3	Kukaribia Matarajio Kiwango 2	Mbali Na Matarajio Kiwango 1
Mawasiliano (<i>matamshi, kiimbo na kusikika</i>)	Mwanafunzi anajieleza kwa ufasaha na urahisi, bila makosa ya kimatamshi na anapozungumza anasikika ipasavyo na asemayo yanaeleweka vyema. Maelezo yake yana mantiki na yanafuatilika kwa urahisi. Anazungumza kama mzawa wa lugha hii.	Mwanafunzi anajieleza kwa ufasaha. Ana matamshi yafaayo na kiimbo mwafaka. Ana makosa machache ya kimatamshi na kiimbo lakini anasikika vyema na asemayo yanaeleweka.	Mwanafunzi anajieleza kwa kusitasita. Anafanya makosa ya kimatamshi na kiimbo mara kwa mara na hasisikiki vyema. Maana inaweza kukisiwa kutokana na asemayo.	Ana stadi hafifu za kimatamshi na kiimbo. Anafanya makosa mengi ya kimatamshi. Anakosa mantiki /mfuatano ufaao katika kujieleza. Hasisikiki vyema na asemayo hayaeleweki.
Ufahamu suala lengwa (<i>majibu sahihi, matumizi ya msamiati mwafaka</i>)	Anatoa maelezo sahihi kuhusu suala lengwa. Anatoa majibu sahihi kwa maswali yote aliyoulizwa kwenye muktadha. Anatumia msamiati mbalimbali kujieleza kulingana na muktadha/suala lengwa.	Anatoa maelezo sahihi kuhusu suala lengwa. Anatoa majibu sahihi kwa idadi kubwa ya maswali aliyoulizwa kulingana na muktadha. Anatumia msamiati mwafaka kulingana na muktadha/suala lengwa.	Anatoa maelezo kwa baadhi ya maswali katika muktadha. Anatoa majibu kwa baadhi ya maswali aliyoulizwa kulingana na muktadha. Anatumia msamiati mchache kujieleza kulingana na muktadha/suala lengwa.	Ana changamoto kuelewa na kutoa maelezo kwa maswali aliyoulizwa kulingana na muktadha.
Matumizi ya ishara za mwili (<i>jinsi anavyoketi/kusimama,</i>	Anaketi/ kusimama na kutumia ishara za uso na mwili ipasavyo.	Anaketi/ kusimama na kutumia ishara za uso na	Anaketi/kusimama na kutumia baadhi ya ishara za uso na	Ni nadra sana kutumia ishara za uso na mwili.

Kigezo	Kuzidi Matarajio Kiwango 4	Kufikia Matarajio Kiwango 3	Kukaribia Matarajio Kiwango 2	Mbali Na Matarajio Kiwango 1
<i>ishara uso, kumtazama mwalimu, ukakamavu)</i>	Anamtazama mwalimu kila wakati kwa nia ya kuwasilisha ujumbe na anazungumza kwa ukakamavu.	mwili ipasavyo. Anamtazama mwalimu wakati mwingi kwa nia ya kuwasilisha ujumbe na anazungumza kwa ukakamavu.	mwili. Anamtazama mwalimu mara kwa mara na anazungumza kwa kusitasita. Baadhi ya nyakati anazungumza kwa ukakamavu.	Hamtazami mwalimu kabisa. Anaangalia chini au kando akizungumza.

Majibu yaliyopendekezwa

- 1 Changamoto zinazowakumba wanyama ni kama zifuatazo:
 - i. Kuwindwa
 - ii. Ukosefu wa maji
 - iii. Kukosa malisho
 - iv. Kufanyishwa kazi ngumu
 - v. Kukosa makao
 - vi. Kutopewa matibabu yafaayo.

Tanbihi:

Hakiki majibu ya mwanafunzi

Hoja 1 alama 1

- 2 Ushauri kwa wakazi kuhusu kuwatunza wanyama
 - a) Wanyama ni rasilimali ya jamii.
 - b) Hutoa chakula k.m nyama, maziwa
 - c) Husaidia katika uchukuzi k.m punda, nyumbu na farasi.
 - d) Hutupa samadi/mbolea
 - e) Kudumisha usalama k.m mbwa
 - f) Hufanya mazingira yavutie
 - g) Huvutia utalii

- h) Husaidia ukuaji wa viwanda-hutoa malighafi.
- i) Hutumiwa kama njia ya kujipatia mapato.

Tanbihi: *Hakiki majibu ya wanafunzi*

3 Mambo atakayozingatia kumbadilisha

- a) Kumshauri kuacha tabia hiyo.
- b) Kumripoti kwa mzazi/ mlezi
- c) Kumripoti kwa polisi/ idara nyingine husika
- d) Kumhamasisha kuhusu jinsi ya kutunza wanyama.

Tanbihi: *Hakiki majibu ya wanafunzi*

4. Maana ya neno, **changamoto** ni tatizo, dhiki, shida

ZOEZI 1 (B) : UFAHAMU WA KUSIKILIZA

5. Utamaduni/ mila na desturi

Tanbihi : Akitaja vipengele vya utamaduni k.v mavazi, chakula atuzwe.

6. Nitaifanya yafuatayo ili kuendeleza utamaduni :

- i. Kula vyakula vya kiasili
- ii. Kuvaa mavazi na mapambo ya kitamaduni
- iii. Kushiriki katika shughuli za kijamii k.v arusi, matanga, posa n.k

7. Usipoheshimu tamaduni za wengine:

- i. Utatengwa na jamii ya utamaduni unaodharau.
- ii. Hutapata usaidizi kutoka kwa jamii husika.
- iii. Utazua uadui miongoni mwa jamii yako na yao.

- iv. Huenda ukapigwa na jamii ambayo umekosa kuheshimu utamaduni wao.
- v. Utajiaibisha na kuaibisha jamii yako.

Tanbihi : Hakiki majibu ya mwanafunzi ipasavyo.

8. Maana ya **hujivunia** ni huenzi, huionea fahari, hupenda, hufurahia

MIPAKA YA KUTUZIA ZOEZI 1 (B)

UPEO/ALAMA (SCOPE)	KIWANGO CHA UTENDAJI (PERFORMANCE LEVELS)
4 (Anajibu maswali yote 8 kwa usahihi)	4
3 (Anajibu kati ya maswali 6 hadi 7 kwa usahihi)	3
2 (Anajibu kati ya maswali 4 hadi 5 kwa usahihi)	2
1 (Anajibu chini ya maswali 2 kwa usahihi)	1

Tanbihi

- i. Mbali na kigezo cha ufahamu wa suala lengwa, tathmini pia izingatie kigezo cha mawasiliano na matumizi ya ishara za mwili.
- ii. Zoezi **I (A)** na Zoezi **(1B)** litathminiwe kwa pamoja ili kukadiria kiwango cha kufaulu cha mwanafunzi.
- iii. Rekodi viwango vya utendaji vya kila mwanafunzi kwa kuzingatia nakala kielelezo katika ukurasa wa **6**

MIPAKA YA KUTUZIA SEHEMU ZOEZI 1 (A) NA (B)

KUSOMA KWA SAUTI (Mawasiliano, Ufahamu wa Suala lengwa na Matumizi ya Ishara za Mwili)

UPEO/ALAMA (SCOPE)	KIWANGO CHA UTENDAJI (PERFORMANCE LEVELS)
4	4
3	3
2	2
1	1

ZOEZI 2 : KUSOMA KWA SAUTI

MWONGOZO WA KUTATHMINIA KUSOMA KWA SAUTI

Vigezo vya kutathmini	Kuzidi matarajio Kiwango 4	Kufikia matarajio Kiwango 3	Kukaribia matarajio Kiwango 2	Mbali na matarajio Kiwango 1
Kasi ya usomaji (<i>Idadi ya maneno yanayosomwa kwa usahihi kwa muda wa dakika moja</i>)	Anasoma kwa urahisi na mfululizo wakati wote. Anatumia vituo/ alama za uakifishaji mahali panapofaa wakati wote anaposoma kifungu kuanzia mwanzo hadi mwisho. Anasoma kwa usahihi zaidi ya maneno 105 kwa muda wa dakika moja.	Anasoma kwa urahisi na mfululizo. Anatumia vituo/ alama za uakifishaji mahali panapofaa katika kiasi kikubwa cha muda wa kusoma. Anasoma kwa usahihi maneno 105 kwa muda wa dakika moja.	Wakati mwingine anasitasita anaposoma. Hazingatii kikamilifu vipumuo na vikomo mwishoni mwa sentensi. Anasoma kwa usahihi kati ya maneno 52-104 kwa muda wa dakika moja	Anatatizika kusoma na anarudiarudia maneno mengi na inabidi kurudi nyuma kuanza upya. Anachosoma hakiwezi kufuatilika. Anasoma kwa usahihi kati ya maneno 1-51 kwa muda wa dakika moja.
Kiwango cha sauti na usahihi (<i>Kusikika kwa sauti, matamshi na kuunganisha maneno na kuyasoma pamoja kimantiki</i>)	Anasoma kwa uwazi, ufasaha na kwa sauti inayosikika. Anatamka ipasavyo zaidi ya maneno 105 . Anaunganisha na kuyasoma maneno pamoja kimantiki wakati wote anaposoma.	Anasoma kwa uwazi na kwa sauti inayosikika. Anatamka ipasavyo maneno yote 105 . Anaunganisha maneno mengi na kuyasoma pamoja kimantiki wakati mwingi.	Anasoma baadhi ya sehemu za kifungu kwa uwazi na kwa sauti inayosikika. Anatamka ipasavyo kati ya maneno 52-104 Anaunganisha baadhi ya maneno mengi na kuyasoma pamoja kimantiki wakati mwingi	Anasoma neno kwa neno na inabidi asaidiwe. Sauti yake ni chini sana kiasi cha kutosikika.. Anatamka ipasavyo maneno kati ya 1- 51 . Mara nyingi maneno anayosoma hayaeleweki (wanaboboja)

Kusoma kwa kutumia ishara zifaazo. <i>(Kiimbo, toni na ishara uso)</i>	Sauti yake ina toni na kiimbo na hubadilika kwa mujibu wa hisia za kifungu. Wakati mwingi sauti inabadilika kulingana na wahusika katika kifungu. Anatumia kidatu (ukubwa au udogo) wa sauti wakati wote. Wakati wote anatumia ishara za uso ipasavyo anaposoma kifungu.	Sauti yake ina kiimbo. Toni hubadilika kulingana na hisia zinazoibuliwa na kifungu. Wakati mwingi sauti inabadilika kulingana na wahusika katika kifungu. Anatumia kidatu (ukubwa au udogo) wa sauti wakati mwingi. Wakati mwingi anatumia ishara za uso ipasavyo anaposoma kifungu.	Sauti yake huwa na toni kiimbo wakati mwingine na hubadilika kulingana na baadhi ya hisia za kifungu. Habadilishi sauti kulingana na wahusika. Wakati mwingine sauti yake huwa na kiimbo na toni hubadilika. Habadilishi sauti kulingana na wahusika. Sauti yake inabakia ile ile (sauti bapa) Wakati mwingine anatumia ishara za uso ipasavyo anaposoma kifungu.	Sauti yake haibadiliki katika kifungu kizima. Hatumii kiimbo wala toni yake haibadiliki kulingana na hisia za kifungu anaposoma. Hatumii ishara anaposoma kifungu.

MIPAKA YA KUTUZIA ZOEZI 2: KUSOMA KWA SAUTI (Kasi ya Usomaji)

UPEO/ALAMA (SCOPE)	KIWANGO CHA UTENDAJI (PERFORMANCE LEVELS)
4 (Anasoma maneno zaidi ya 105 kwa usahihi)	4
3 (Anasoma maneno 105 kwa usahihi)	3
2 (Anasoma kati ya maneno 52-104 kwa usahihi)	2
1 (Anasoma kati ya maneno 0-51 kwa usahihi)	1

THE KENYA NATIONAL EXAMINATIONS COUNCIL

KISWAHILI GRADE 8 ASSESSMENT SHEET: SEHEMU A

(Tumia vigezo vya kutathminia ili kurekodi kiwango cha utendaji cha mwanafunzi: 4, 3, 2 ama 1)

NO.	JINA LA MWANAFUNZI	KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA ZOEZI 1 (A) NA (B)				IDADI YA MANENO YALIYOSOMWA KWA USAHIHI KWA DAKIKA MOJA	KUSOMA KWA SAUTI ZOEZI 2			
		4	3	2	1		4	3	2	1